

Si vols citar aquesta pàgina...

Actualitat literària sobre Carlo Goldoni a Lletra, la literatura catalana a internet (Universitat Oberta de Catalunya)

< <https://lletra.uoc.edu/ca/autor/goldoni-en-catala> >

Carlo Goldoni

Carlo Goldoni a les terres catalanes

Rosend Arqués (Universitat Autònoma de Barcelona)

El gran comediògraf venecià Carlo Goldoni (Venècia, 1707 - París, 1793) ha tingut, i encara té, una presència

contínua a las llibreries i als teatres de les terres on es parla català des de la segona meitat del segle XVIII, quan, com recorda Leandro Fernández de Moratín en una carta a E. Llaguno datada l'any 1787 a París, en què evoca la visita que havia fet a Goldoni, ja vell i una mica amargat per la fredor amb què els parisencs acollien el seu teatre: "en los teatros de Madrid" les seves obres "se representaban con frecuencia y aplauso". L'arribada de les comèdies goldonianes es posterior a la del seu teatre musical. A Barcelona es representà l'any 1753 el drama divertit *La maestra*, traducció de *La scuola moderna o sia La maestra di buon gusto* (1748), amb música de Goacchino Cocchi, i, l'any 1754, *El conde Caramela* (que Goldoni havia escrit el 1749), amb música de Baldassare Galuppi: de tota manera, en aquesta època sovint ni als llibrets ni a les cartelleres no hi figurava el nom de l'autor venecià.

Els drames divertits i, posteriorment, les comèdies es representaven tant en italià com traduïdes. Les versions originals solien anar a càrrec de companyies italianes que, en les seves gires europees, feien etapes a les principals ciutats de la península ibèrica. A Barcelona, per exemple, es posà en escena la primera comèdia goldoniana: *La sposa persiana*. Als anys 1778-1879, a la cartellera de la ciutat comtal hi va haver deu obres de Goldoni, entre les quals *La locandiera*. Aquesta obra ha suscitat sempre particular interès, entre altres motius perquè ha estat interpretada per grans actrius. El 1857, per exemple, la Ristori encarnà Mirandolina als teatres de Madrid i Barcelona, mentre que el 1890 ho feia Eleonora Duse a Barcelona. Pocs anys mes tard, al teatre Novetats de Barcelona, Italia Vitalini (1901, 1902 y 1907) i Tina de Lorenzo (1906) tornarien a representar-la.

Amb tot, aquesta obra no va constituir tan sols el triomf de les *prime donne* del teatre, sinó també dels actors. El títol *La posadera y el enemigo de las mujeres* amb què es publicà el 1799 la traducció del text goldonià a càrrec de Joseph López de Sedano i el de la comèdia de Ramón de la Cruz *El enemigo de las mujeres* (que era, en realitat, una adaptació de la de Goldoni, que, de fet, ja Moratín en l'esmentada carta a Llaguno anomenava *El enemigo de las mujeres*) indicaven clarament que, a Espanya, el protagonisme en algunes ocasions havia passat al principal personatge masculí, el cavaller de Ripafratta, el misogin. Altres traduccions de l'obra es realitzaren al llarg de la geografia de parla catalana i en diversos moments de la seva història: Vicens Albertí (*La fondista d'itxosa*, 1820, perduda, però que se sap que fou representada a Maó), Joaquim Casas-Carbó (*La dispesera*, 1906) i el director de teatre Ramon Teixidor (que, amb el títol de *Mirandolina* fou representada el 1982 i publicada el 1991). Pel que fa al menorquí Vicens Albertí, nascut a Maó l'any 1786, sabem que fou responsable, a més, d'altres versions de Goldoni que resten manuscrites: *Pamela (Pamela nubile)*, *La vidua astuta (La vedova scaltra)*, *la dona venjativa (La donna vendicativa)*, *L'enganyador (Il raggiratore)*, *El pare de família (Il padre di famiglia)*. Se sap, a més, que a Maó es van representar *La família de l'antiquari (La famiglia dell'antiquario)*, *La fondista d'itxosa (La locandiera)* i *La malalta d'amor (La finta ammalata)*.

Si vols citar aquesta pàgina...

Actualitat literària sobre Carlo Goldoni a LletrA, la literatura catalana a internet (Universitat Oberta de Catalunya)

< <https://lletra.uoc.edu/ca/autor/goldoni-en-catala> >

De les moltíssimes versions de tantes altres obres de Carlo Goldoni (a la segona meitat del segle XVIII, se'n compten cinquanta-quatre: cinquanta-dues publicades a Barcelona, una a València i una altra a Palma; mentre que, en els anys 1800-1814, vint-i-tres comèdies seves varen ser representades al Teatre de la Santa Creu de Barcelona), cal esmentar *la Pamela nubile*, que va tenir un gran èxit a la Barcelona de final del segle XIX, o *Il ventaglio (El vano)*, *Il Burbero benefico (El Sorrut benefactor)* i *L'avar (L'avar)* traduïdes per [Narcís Oller](#) (1908, 1909), *La finta ammalata (La malalta fingida)* posada en escena per Adrià Gual (1905), *Gli innamorati*, en versió de Josep Farran i Mayoral ("La Revista", 1931), *Arlecchino, servo di due padroni (El criat de dos amos)* a cura de [Joan Oliver](#) (Palma de Mallorca, 1963; per bé que representada l'any 1956) i, en particular, les realitzades l'any 1993, en ocasió del bicentenari de la mort del comediògraf, dins la Col·lecció Popular de Teatre de l'Institut del Teatre de Barcelona, on aparegueren *El cafè*, *La família de l'Antiquari o la sogra i la jove* (trad. P. Puértolas), *Els enamorats* (J. Melendres) i *El ventall*, a més de les *Memòries*, traduïdes del francès per Joan Casas (1994).

Resulta gairebé impossible, però, en aquest moment, fer un cens complet de les múltiples adaptacions de l'autor venecià en la geografia catalana, que són testimonis de l'interès continu pels seus personatges més intensos, però també per una manera d'entendre el teatre que entusiasma [Josep Carner](#) per la seva "bonhomia, amor a la senzilla vida natural, respecte a les normes establertes, l'afabilitat àdhuc dels dolents", la seva "apacibilitat, benvolença, riure amical, una mica burgesos, però infinitament sans i equilibrats", que "són fets a posta pel nostre públic", per bé que, precisament per aquests motius, no acabava de fer feliç [Josep Maria de Sagarra](#). Malgrat tot, però, aquest gran dramaturg venecià encara avui atreu espectadors i directors de teatre. Prova en siguin, per exemple, *Un dels últims vespres de Carnaval* dirigida per Lluís Pascual (1985 i 1991) al Teatre Lliure, les posades en escena de *La serva amorosa* a cura de Luca Ronconi (1988), d'*Els enamorats* (1990) per Calixto Bieto i l'adaptació Juli Leal de *Le baruffe chiozzotte (Gresca al Palmar)* a València, fins arribar a la representació plurilingüe ara fa uns anys al Mercat de les Flors de la primera versió (el *canovaccio*) de *Arlecchino servo di due padroni* paral·lelament amb la veneciana de *I gemelli veneziani* a càrrec d'una companyia italiana.

Biobibliografia

Biografia

 WEB: Més dades biogràfiques

Una bona fitxa sobre la vida de l'autor.

<http://www.imagi-nation.com/moonstruck/clsc93.html>

 WEB: Biografia

Dins *Theatre Database*, amb enllaços.

http://www.theatredatabase.com/18th_century/carlo_goldoni_001.html

 WEB: Vida i obra

Pàgina dedicada a Goldoni dins *Italia Libri*. En italià.

<http://www.italialibri.net/autori/goldonic.html>

Bibliografia

 WEB: Què hi ha a la Biblioteca de Catalunya

http://catalog.bnc.cat/search*cat/?searchtype=a&searcharg=Goldoni+Carlo&sortdropdown=-&search

Si vols citar aquesta pàgina...

Actualitat literària sobre Carlo Goldoni a LletrA, la literatura catalana a internet (Universitat Oberta de Catalunya)

< <https://lletra.uoc.edu/ca/autor/goldoni-en-catala> >

scope=13&searchscope2=13&SORT=D

WEB: Què hi ha a les biblioteques universitàries catalanes (CCUC)

http://ccuc.cbuc.cat/search*cat/a?SEARCH=Goldoni+Carlo&sortdropdown=-&searchscope=23

WEB: Què hi ha a les biblioteques públiques

<http://argus.biblioteques.gencat.cat/iii/encore/search/C|SGoldoni+Carlo|Orightresult|U1?lang=cat&sui te=pearl>

WEB: L'autor a la Biblioteca Virtual Cervantes

<http://www.cervantesvirtual.com/obras/autor/1592/Goldoni,%20Carlo%20%281707-1793%29>

WEB: Articles sobre l'autor (Traces)

http://traces.uab.cat/search?In=ca&p=Goldoni%2C+Carlo&f=keyword&action_search=Cerca&c=Traces+%3A+base+de+dades+de+lengua+i+literatura+catalanes&sf=&so=d&rm=&rg=10&sc=0&of=hb

Comentaris sobre l'autor

Crítica

WEB: "Progetto Carlo Goldoni"

Pàgina molt bona amb informació sobre totes les obres de Goldoni. En italià.

<http://www.classicalitaliani.it/index100.htm>

diversos

WEB: Goldoni i el Teatre Lliure

El Lliure ha estat responsable dels millors muntatges contemporanis de Goldoni en català.

http://anterior.teatrelliure.com/cat/program/temp0304/23ilmondo_4gold.htm

WEB: Goldoni en italià

Des d'aquí us podeu baixar tots els llibres en format electrònic de Goldoni en italià.

<http://www.liberliber.it/libri/g/goldoni/index.htm>
